

ст. 241 КПК України. Якщо відібрання зв'язків пов'язано із оголошенням особи, то вони повинні реалізовуватись тільки особою тієї ж статті, при цьому слідчий і прокурор можуть не бути присутніми, щоб при цьому не мали місце приниження честі та гідності особи. За необхідності дану процедуру треба проводити із залученням судово-медичного експерта або лікаря, який може визначити кількість зразків для проведення порівняльного дослідження. Якщо ж відібрання зразків здійснюється примусово, то на нашу думку, потрібно обов'язково залучати понятих, хоча це прямо у КПК України не передбачено.

Спочатку особі перед даною процедурою пред'являється постанова прокурора, роз'яснюються її права і пропонується добровільно надати зразки. Про відібрання у особи біологічних зразків складається протокол. Якщо ж особа відмовляється добровільно надати об'єкти для експертизи, сторона кримінального провадження, як зазначалося вище, повинна звернутися з клопотанням про отримання зразків для експертизи до слідчого судді, якщо неможливо отримати дані зразки в інший спосіб. Особі, у якій примусово відібрали біологічні зразки, надається копія протоколу про проведення даної процесуальної дії.

Підсумовуючи вищевказане, зазначимо, що у національному кримінальному процесуальному законодавстві чітко не визначено процесуальний порядок отримання зразків для експертизи з прямим розподілом функцій суб'єктів, які повинні здійснити таке відбирання. Оскільки органи досудового розслідування та суд, здійснюючи дану процесуальну дію за аналогією, можуть зловживати правом. Тому дане питання потребує більш чіткого врегулювання на рівні закону з метою подолання сумніву учасників кримінального провадження в законності здійснення щодо них такої процесуальної дії як отримання зразків для експертизи.

Одержано 20.04.2017

УДК 343.13

Маргарита Миколаївна Гашевська,

курсант 3 курсу факультету № 1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Романюк В. В.

ДОМАШНІЙ АРЕШТ У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ

Кримінальний процесуальний кодекс України, прийнятий у 2012 році суттєво змінив систему запобіжних заходів кримінального провадження порівняно з КПК 1960 р. Для реалізації забезпечення прав і свобод людини, що, у відповідності до ст. 3 Конституції України є найвищою соціальною цінністю, в країні проводяться радикальні перетворення в різних галузях права, в тому числі в галузі кримінального процесуального права. Одним із проявів означеного

реформування стало запровадження в чинному КПК України такого запобіжного заходу, як домашній арешт, який фактично є альтернативою триманню під вартою.

Відповідно до ст. 181 КПК України домашній арешт полягає в забороні підозрюваному, обвинуваченому залишати житло цілодобово або у певний період доби. Домашній арешт може бути застосований до особи, яка підозрюється (обвинувачується) у вчиненні злочину, за вчинення якого передбачено покарання у виді позбавлення волі. Застосування на практиці цього запобіжного заходу на протязі останніх чотирьох років виявило чимало процесуальних неузгодженостей. Розглянемо одну з них. Так, відповідно до ст. 219 КПК України, досудове розслідування у кримінальних провадженнях в яких особа підозрюється у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину може бути продовжено до 12 місяців. В той же час, максимальний строк тримання особи під домашнім арештом згідно з ч. 6 ст. 181 КПК України не може перевищувати 6 місяців. У такій ситуації виникає питання щодо порядку дій уповноваженої службової особи коли до підозрюваного обраний саме цей запобіжний захід, а розслідування ще не закінчено і, відповідно, перебування особи на свободі може призвести до порушення ним процесуальних обов'язків, чи може бути застосовано до нього запобіжний захід у вигляді застави або, наприклад, особистого зобов'язання.

Нам вбачається, що якщо при вирішенні питання про обрання запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту більш м'які запобіжні заходи не застосовувалися у зв'язку з неможливістю забезпечення належної поведінки підозрюваного, то і після закінчення строку дії цього запобіжного заходу не може бути поставлене питання про застосування таких запобіжних заходів. У такому випадку безальтернативно до підозрюваного необхідно застосовувати такий запобіжний захід як тримання під вартою. Але, на наш погляд, це положення не можна назвати гуманним і справедливим, оскільки на підозрюваного не може бути перенесений тягар відповідальності за те, що слідчий не закінчив розслідування у 6-місячний строк. З огляду на викладене, варто передбачити у ч. 6 ст. 181 КПК України можливість продовження строку дії ухвали слідчого судді про тримання особи під домашнім арештом до 12 місяців.

Аналізуючи положення ст. 181 КПК України, у частині, що регламентують процедуру застосування домашнього арешту, виникає нагальна потреба в аргументуванні їх необхідності саме тому, що домашній арешт сприятиме більшості осіб «не втратити себе в суспільстві», тобто дозволить деяким особам продовжувати працювати, забезпечувати себе та своїх рідних, підтримувати соціальні зв'язки, тощо.

Отже, домашній арешт – це більш гуманний запобіжний захід порівняно з триманням під вартою, і його запровадження з метою зменшення кількості порушень прав людини, допущених при триманні осіб під вартою, на що Європейський суд з прав людини звертає увагу у своїх рішеннях, є прогресивним

кроком для чинного кримінального процесуального законодавства, але, при цьому таким, що потребує подальшого удосконалення.

Одержано 20.04.2017

УДК 343.13

Ірина Олегівна Гречан,

курсант 3 курсу факультету № 1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Романюк В. В.

ВИКЛИК УЧАСНИКІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ДО ОРГАНУ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ЧИ СУДУ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ

Чинний КПК України у положеннях статей 133 та 134 наділяє слідчого, прокурора та слідчого суддю правом викликати будь-якого учасника кримінального провадження до органу досудового розслідування чи до суду, але, з урахуванням проведення на частині території України антитерористичної операції та окупації Автономної Республіки Крим, слід враховувати специфіку здійснення такого заходу забезпечення кримінального провадження.

Відповідно до кримінального процесуального законодавства України, особа викликається до слідчого, прокурора, слідчого судді, суду шляхом вручення повістки про виклик, надіслання її поштою, електронною поштою чи факсимільним зв'язком, здійснення виклику по телефону або телеграмою, крім того у ч. 5 ст. 139 КПК України передбачені наслідки неприбуття на виклик, а саме, ухилення від явки на виклик слідчого, прокурора чи судовий виклик слідчого судді, суду підозрюваним, обвинуваченим є підставою для здійснення спеціального досудового розслідування чи спеціального судового провадження.

Правовий режим тимчасово окупованих територій забезпечено законом України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» від 15 квітня 2014 року та постановою Верховної Ради України «Про визнання окремих районів, міст, селищ і сіл Донецької та Луганської областей тимчасово окупованими територіями» від 17 березня 2015 року № 2396. На сьогоднішній день тимчасово окупованими територіями України являється територія Автономної Республіки Крим та частина Донецької і Луганської областей. В такій суспільно-політичній ситуації забезпечити вручення відповідним особам викликів до уповноважених осіб або органів у порядку, визначеному процесуальним законом, в переважній більшості випадків та й взагалі неможливо. В свою чергу це перешкоджає здійсненню кримінального провадження як в загальному, так і в спеціальному порядку, оскільки такі особи не можуть бути належним чином повідомлені про виклик. У ч. 1 ст. 297-5 КПК України передбачено, що під час спеціального